

Bernadette Adnet
Eerste adviseur van het Sociaal departement

Datum 4 augustus 2011

MEMO

Analyse van het rapport van de Studiecommissie voor de Vergrijzing

Op 12 juli jl. publiceerde de Studiecommissie voor de Vergrijzing (SCvV) haar jongste rapport waaruit vier conclusies kunnen worden getrokken.

- De bevolking vergrijst maar het geboortecijfer stijgt opnieuw. Het aantal jongeren en de actieve beroepsbevolking zullen dus groeien!
- De kosten van de vergrijzing blijven hoog, ondanks de neerwaartse herziening aansluitend aan de nieuwe demografische vooruitzichten. De berekende kosten zijn trouwens een indicatie en staan niet vast omdat er te veel hypothesen in het spel zijn.
- De wijziging van de loopbaanvoorwaarde, zowel voor het pensioen (toegang vanaf 60 jaar) als voor het brugpensioen (makkelijker toegang na een lange loopbaan), heeft vrijwel geen budgettaire impact. Ingrijpender maatregelen dringen zich dan ook op.
- De SCvV stelt na tien jaren van rapporten vast dat de totale kosten van de vergrijzing aanzienlijk zijn toegenomen. De volledige stijging doet zich echter voor tijdens de waarnemingsperiode van de reële gegevens (2000-2010). Tussen 2000 en 2010 stijgen de kosten sterk als gevolg van de sociale maatregelen (welvaartsaanpassing) en de financiële en economische crisis in 2008-2009 (bbp-verlies).

Persdienst
T + 32 2 515 08 77
F + 32 2 515 09 99
sp@vbo-feb.be

Wat het VBO betreft moet worden ingegrepen op het vlak van het brugpensioen en de minimumpensioenleeftijd en moeten de welvaartsaanpassingen aan de loonmatiging worden aangepast.

> Vervolg 1 van de memo van 4 augustus 2011

1. De bevolking vergrijst en verjongt

In de nieuwe bevolkingsvooruitzichten (2010-2060; nog niet beschikbaar op de website van de FOD Economie) neemt de vruchtbaarheidsgraad of het gemiddeld aantal kinderen per vrouw toe, van 1,76 op lange termijn (tussen 2030 en 2060) in de oude vooruitzichten tot 1,86 in de nieuwe vooruitzichten.

Waarnemingen ondersteunen deze nieuwe hypothese:

	2001	2008
Vruchtbaarheidsgraad nationaal	1,67	1,85
Vruchtbaarheidsgraad Vlaams Gewest	1,56	1,82
Vruchtbaarheidsgraad Waals Gewest	1,76	1,84
Vruchtbaarheidsgraad Brussels Gewest	2,02	2,07

Het geboortecijfer is dus vooral in Vlaanderen toegenomen en een beetje in Wallonië.

M.b.t. de levensverwachting zijn de cijfers niet fundamenteel veranderd (iets hogere levensverwachting voor mannen en iets lagere levensverwachting voor vrouwen).

Ook de immigratie is opwaarts herzien. Het migratiesaldo (het verschil tussen emigratie en immigratie) bedraagt nu +63.800 i.p.v. +56.000.

	2060	Vershil t.o.v. de oude vooruitzichten
Bevolking x 1.000	13.537,7	+862,7
Per leeftijdsgroep x 1.000		
0-14 jaar	2.275,1	+278,0
15-64 jaar	7.911,0	+565,5
65 jaar en ouder	3.351,1	+19,3
Leeftijdsstructuur		
0-14 jaar	16,8%	+1,0
15-64 jaar	58,4%	+0,5
65 jaar en ouder	24,8%	-1,5
Indicator		
Afhankelijkheid van de ouderen (65+/15-64)	42,4%	-3,0

Conclusie 1:

Alles samen genomen wordt de bevolking jonger: de leeftijdsgroepen van 0-14 jaar en 15-64 jaar zijn groter dan in de vorige rapporten. De afhankelijkheidsratio neemt af maar blijft toch hoog.

2. De kosten van de vergrijzing worden neerwaarts herzien maar blijven hoog

Tussen 2010 en 2060 zouden de budgettaire kosten van de vergrijzing 5,6% van het bbp bedragen, d.w.z. dat het gewicht van de sociale uitgaven in het bbp met 5,6% zou toenemen, vooral op het vlak van pensioenen (+4,3%) en gezondheidszorg (+3%).

De SCvV blijft heel optimistisch in haar hypothesen: ze veronderstelt dat de toename van de actieve beroepsbevolking die voortvloeit uit de nieuwe demografische vooruitzichten

> Vervolg 2 van de memo van 4 augustus 2011

automatisch door de werkgelegenheid wordt opgeslorpt: werkaanbod creëert vraag! Bijgevolg wordt de structurele werkloosheidsgraad op lange termijn niet opwaarts herzien en blijft deze 8% zoals in de vorige jaren (werkloosheidskosten: -0,9% van het bbp tussen 2010 en 2060).

Conclusie 2:

De kosten van de vergrijzing worden lichtjes neerwaarts herzien als gevolg van de nieuwe bevolkingsvooruitzichten (-0,5% van het bbp) maar ze blijven aanzienlijk, wetende dat het minimumberekeningen zijn (zie optimistische hypothesen en zie verder, punt 4).

3. Optrekking van de loopbaanvoorwaarden voor vervroegde uitstap: weinig of geen impact

De SCvV heeft twee nieuwe beleidsscenario's onderzocht: een scenario (S1) waarbij brugpensioen en vervroegd pensioen drastisch neerwaarts worden herzien (-74% en -22%) zonder te preciseren hoe, en een ander scenario (S2) waarbij de loopbaanvoorwaarden voor brugpensioen en vervroegd pensioen worden opgetrokken (40 jaar i.p.v. 35 jaar). Tussen 2010 en 2060 zouden de budgettaire kosten van de vergrijzing 4,3% van het bbp bedragen in het geval van S1 (-1,3% van het bbp) en 5,5% in het geval van S2 (-0,1% van het bbp).

Conclusie 3:

Als we de budgettaire kosten van de vergrijzing onder controle willen houden, moeten dus niet alleen de loopbaanvoorwaarden worden herzien (veel moeite voor weinig resultaat!) maar moet vooral het brugpensioen (vrijwel) worden afgeschaft en de minimumleeftijd voor vervroegd pensioen worden opgetrokken. De striktere loopbaanvoorwaarden zouden meer effect kunnen hebben als het deel gelijkgestelde jaren (tijdscrediet, werkloosheid, brugpensioen) uit de loopbaan zou worden gehaald en alleen rekening zou worden gehouden met de daadwerkelijk gewerkte jaren.

4. In realiteit zijn de budgettaire kosten exponentieel toegenomen

De SCvV heeft haar eerste rapport (van tien jaar geleden) en haar zopas gepubliceerde rapport met elkaar vergeleken. In beide rapporten is de evolutie van de sociale uitgaven tussen 2010 en 2030 vergelijkbaar (+3,9 % van het bbp in 2002 en +3,5% in 2011 met een productiviteit van 1,75%/jaar).

Fundamenteel verschillend zijn de kosten tussen 2000 en 2010. Terwijl de SCvV ze in haar eerste rapport nog moest ramen en in haar optimisme rekende op een **daling** (!) van de uitgaven met 0,7% van het bbp, zijn de uitgaven in realiteit met 3,7% van het bbp gestegen. Zo worden de kosten van de vergrijzing tussen 2000 en 2030 bijna verdubbeld (3,5 + 3,7 = **+7,2% van het bbp**).

De SCvV verklaart dit verschil aan de hand van twee elementen:

- de herwaardering van de sociale uitgaven (welvaart en alle positieve regeringsmaatregelen): 22% van het vastgestelde verschil

> Vervolg 3 van de memo van 4 augustus 2011

- de macro-economische omgeving (in het bijzonder de financiële en economische crisis in 2008-2009 met een aanzienlijk bbp-verlies): 78% waarvan 67% als gevolg van de recente crisis.

Conclusie 4:

De fictie wordt ruimschoots overtroffen door de realiteit; de budgettaire kosten van de vergrijzing moeten met enige relativiteit worden voorgesteld.

Besluit

Het heeft weinig zin om tijd te verliezen met een deal die vergelijkbaar is met die welke bij het Generatiepact werd uitgewerkt, waarbij de loopbaanvoorwaarde voor brugpensioen wordt opgetrokken en – in ruil – de aanpassing aan de welvaart van de sociale uitkeringen wordt behouden. Het is eerder nodig om:

- vervroegde uitstap drastisch te herzien ((vrijwel volledige) afschaffing van het brugpensioen en optrekking van de minimumpensioenleeftijd van 60 tot 62 jaar tegen 2015) (indien geen begrotingsevenwicht in 2015, automatische verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd van 65 tot 67 jaar)
- de welvaartsaanpassingen te beperken tot de loonmatiging.